

## Predgovor

Gospodin Heinz H. Kaupschäfer, član njemackog tiplerskog saveza (DFU) poslao nam je bilten "Golubarenje s Tipplerima visokoletacima" o porijeklu i uzgoju danasnjih tipplera, kao i o tome od kada se i kako uzgajivaci tipplera u DFU takmice u Njemackoj. Zahvaljujemo se gospodinu Kaupschäferu na paznji i donosimo vam u kratkim crtama odlomke iz tog biltena.

U Njemackoj je golubarski savez osnovan 1957. godine. Specijaliziran je za engleske tipplere visokoletace. 1988. godine DFU imao je oko 200 članova koji su imali 7 službenih letova, zajednicko, centralno registrirano prstenje i održavao kontakt sa svojim članovima preko 10-12 biltena godisnje. Podjeljeni su u grupe "Sjever", "Jug", "Sredina" i "Berlin"

Pocetnike u ovom sportu ocekuje jedna jednostvna rasa golubova, uzgoj kojih je usmjeren na potenciranje izdržljivosti.

## Tippleri

Tko se zeli baviti ovim golubovima, mora znati da se radi o posve prirodnim, netaknutim zivotinjama. Tippleri se odgajaju pouzdano. Vitalni su i nisu predebeli. A to da su najbolji letaci na svijetu, dokazati cemo kasnije. Porijeklo im je perzijsko-indijsko. Kad su ih Britanci donijeli u svoju zemlju poboljsali su im sposobnosti i rasno ih oblikovali. Pojavljuju se u puno boja i obiljezja, ali je lako razlikovati ih od drugih rasa golubova. Prvotno su se na "zelenom otoku" iskristalizirala u pojedinim gradovima posebna jata. Tako su postali popularni Sheffield-tippleri, Leicester-tippleri, Macclesfield-tippleri i dr. Prometne veze rezultirale su tome da danas jedva mozemo naci tipplere u izvornom punokrvnom obliku. Danas su se izborila jata poznatih uzgajivaca pa govorimo o Hughes-tiplerima, Boden-tiplerima, Meredith-tiplerima, dakle poznati po svojim uzgajivacima.

Svi tipovi imaju nesto zajednicko a to je da lete fantasticno. Ne samo dugo nego i visoko i sa stilom.

Danas tipplere mozemo naci u mnogim zemljama svijeta. Nacionalne organizacije se brinu o njima. Aktivnosti proizlaze iz maticne zemlje, odn. Velike Britanije, koja jos uvijek ima vodecu ulogu u svijetu.

## Leteci sport s tipplerima

Golubovi koji znaju tako dobro letjeti kao Flying tippleri pruzaju mogucnost uzgajivacu da se ogleda u natjecanju. Tako od pocetka stoljeca postoje prema utvrdjenim pravilima natjecanja u letu. Ona su vrlo jednostavna. Ovdje se iskljucivo vrednuje duljina leta(!). Ova natjecanja bivaju unaprijed odredjena u dan i vrijeme. Jedan neutralni sudac ravnajuci se po pravilniku, nadgleda tijek leta. Nakon jednog takvog takmicenja,

natjecateljska komisija izdaje listu sa rezultatima. Na kraju sezone dolazi do podjela nagrada.

Postoje letovi juniora i seniora, a takodjer postoje i internacionalni letovi (long day).

Pravilnik na koji ovdje upucujemo, odredjuje sve pojedinosti kod sluzbenih letova. Mi u DFU smo se priklonili odredbama maticne zemlje.

Kod jednog takmicenja dozvoljeno je pustiti najvise 20 golubova, ali je obicaj pustiti ih tri do pet komada.

Natjecanje se odvija ovim redosljedom: tjedan dana prije sluzbenog natjecanja prijavljuje se voditelju natjecateljske komisije svoje sudjelovanje i nabavlja se natjecateljski protokol. Suca se obvezuje da odgovara svim zahtjevima. Najkasnije tjedan dana prije takmicenja komisija mora znati za sve natjecatelje. Ostaje vremena za pripremu nenajavljenih kontrola koje se prave kod svih letova.

## Jedan natjecateljski dan

Uzmimo za primjer prvi sezonski let za seniore koji se tradicionalno odrzava sredinom travnja. Pocetak natjecanja je u 6 h ujutro. Do tog vremena sudac je vec dosao do kuce natjecatelja kako bi u zapisnik prije starta zabiljezio izjavu o golubovima koji ce se natjecati. Biljezi spol, boju i broj prstena svakog goluba. Za to vrijeme natjecatelj završava zadnje pripreme.

Tocno u 6 h uzgajivac pusta svoje jato u zrak. I tada pocinje fenomenalno maratonsko letenje nasih tipplera. U pravilu, jato se dize u zrak te se drzi zbijeno i leti u cik-caku. Poslije toga lepet krila postaje mirniji i letenje se nastavlja na raznim visinama i promjerima. Sudac mora vidjeti jato barem jednom na sat.

Ako sve podje po dobru, cijelo jato izdrzi cijeli dan, cak i uprkos nekim vremenskim nepogodama.

Navečer- u svakom slucaju bi to bilo idealno!- natjecatelj doziva svoje golubove i spusta ih pomocu dropera (golubova-mamaca) u golubinjak. Sudac zapisuje vrijeme cim su golubovi dropirali. Medjutim, jata cesto odustaju od leta prije toga. Tada se za kraj takmicenja uzima ono vrijeme kada sleti prvi golub iz jata. Pojedinosti razradjuje komisija. Dobro uvjezbano jato dolazi nakon slijetanja brzo u golubinjak. Tada se kontrolira da li sve odgovara onome sto je u jutro bilo zapisano u zapisnik.

Kad pristignu svi zapisnici moze se sastaviti lista rezultata koja se tada salje na sve DFU clanove. Glasnogovornik Saveza priopcava rezultate strucnim novinama i razmjenjuje rezultate sa Savezima susjednih zemalja. Na godisnjoj skupstini dijele se nagrade najuspjesnijim takmicarima. Mi u DFU ne dajemo novac nego pokale, medalje, diplome i dr.

## Dostignuca uzgoja tiplera

Prema mojim saznanjima u uzgoju tiplera je najbolje kada se zapocne sa parom starijih golubova, koje je najbolje uzeti od uzgajivaca koji je aktivan sudionik u natjecanjima. Takav covjek, naime, moze puno pomoci svojim savjetima i znanjem. Uskoro cete i sami biti sposobni sudjelovati u natjecanju. Ne preporucujemo vam kupnju golubova kod "Pere" i "Jure", odnosno kod dva ili vise razlicita uzgajivaca, jer ti golbovi mogu biti

razliciti u stilu leta kao i u ponasanju. Pocetnik treba krenuti na laksi nacin, a to je nabava golubova kod pouzdanog uzgajivaca.

Ovisno o novcanom stanju, moze se poceti sa npr. cetiri dobra para, ali i dva para bi bila dovoljna za rasplod. To pocetno jato, koje ce ciniti tzv. kicmu vaseg uzgoja, treba dobro cuvati, i nipošto ga ne izlagati opasnostima slobodnog leta. Na klonji ih pustiti da se suncaju, kupaju i udisu svjezi zrak, sto je za njih jako bitno i zdravo.

Rasplodni golubovi kao i normalni letaci trebaju dobiti dobru hranu i sve ono sto je golubovima vec potrebno.

Mi stavljamo nase DFU prstenove na sve uzgojene golubove, kao i prstenove sa adresom. DFU prstenje je registrirano kod saveza golubova pismonosa Essen-Ruhr cija je adresa registrirana, tako da se nestali golubovi koji imaju DFU prsten mogu odmah vratiti vlasniku.

Najbolje je imati grupu jednako starih mladih golubova, pa se zato gleda da se stari golubovi pocnu pariti u otprilike isto vrijeme. Tipleri su vrlo plodni pa se necete zaliti na kolicinu kvalitetnih mladih golubova.

Sa mladim golubovima pocetnik sad moze napraviti prve korake u letenju. To nece uvijek teći glatko, ali nece biti ni pretesko. Treba biti odvažan!

## Privikavanje mladih golubova

Ja, kao i cijela ova brošura, opisujem "Englesku metodiku". Kako kazu "mnogi putevi vode u Rim" , ali ipak se treba u principu držati provjerenog.

Pod pretpostavkom je da se pri ruci ima jedna grupa dobro razvijenih mladih tiplera i osim toga pitome bijele dropere. Od hrane je potrebno imati dobar jecam, hranu za ciscenje, sitno sjemenje (mijesano), i sada ili dobru mjesavinu za hranjenje tiplera ili jos bolje nabaviti zasebne kolicine australskog graska, grahorice, pšenice, kukuruza itd. kad golubovi navrse 4 tjedna treba ih staviti u zaseban golubinjak gdje se mogu naviknuti na dropere. Vazno je omoguciti im da dobro vide i upamte svoju okolinu. Treba ih hraniti jednom dnevno dobrom mjesavinom hrane i to uvecer zajedno sa bijelim droperima koje smo prije toga demonstrativno postavili na hranilicu. Droper = hrana! To ih se mora nauciti od malena!

Mlade tiplere treba pripitomiti. Sa plasljivim golubovima se, po meni, ne moze puno postici. Tijekom te faze mladi bi trebali dobiti svu mogucu hranu koja ce se vjerovatno kasnije upotrebljavati kod specijalnog hranjenja. Na primjer: ako mladi nikada nisu jeli grasak, tesko da se moze od njih ocekivati da ce ga jesti ako kasnije budu predvidjeni u programu takmicenja.

Uredite golubinjak tako da u njemu ne bude previse golubova. To je prednost kod uzgoja mladih golubova. Dok mi mladi ne jedu iz ruke ne pustam ih da lete!

tjedan ili dva mladi tipleri dobivaju hranu jednom dnevno i to uvecer. Dropere se moze maknuti preko dana iz golubinjaka, i tek ih navecer vratiti na hranilicu zajedno s hranom. Vec su mladi tipleri neobicno ludi za letenjem. To uvijek trebate imati na umu.

U tom pogledu, od pomoci osim dropera moze biti i glad.

Nakon otprilike dva tjedna mjenjamo im hranu. Umjesto dosadasnje mjesavine od sada se daje jecam. I kolicina hrane se treba drasticno smanjiti. Prijen nego ih po prvi puta pustite, ne trebate im dva dana dati gotovo nista jesti. Eventualno im se treba iz ruke dati par zrna jecma. Ovo vrijedi i za dropere koji tijekom tog perioda imaju veliku vaznost.

Kad dodje jedan lijep dan bez previse nepogodnosti kao sto su kisa, vjetar ili visok pritisak, stavljam sve dropere (koji su jako gladni) na krov. Kako bih spriječio formiranje

grupica pri prvom letu (jer to rado rado cine braca i sestre koji se poznaju jos iz gnijezda) ja ih pustam jednog po jednog.

prednost takve taktike je da zbog straha mladi golubovi nece letjeti dugo i nastoje se sto prije vratiti na poznato mjesto na kome poznati bijeli droperi trcaraju za razasutim zrnjem hrane.

Svakog goluba pustam iz ruke tako da ga bacim u zrak. Odmah nakon toga pustam dropere da trce za hranom i vicem kao sto je u Ruhrpotu obicaj "Dodji, Hans, dodji!" Nakon par krugova leta ce mladi nemirni golub doci na krov kako bi zajedno sa droperom jeo. Tada tu istu proceduru ponovim sa slijedecim golubom.

Ako se pri tome procesu mladi nisu previse najeli, ponavljam sve nakon nekoliko sati. Neki mladi ce sjesti na neko drugo mjesto, medjutim, to nije tragicno. Oni ce sami poceti traziti svoj golubinjak, a droperi im u tome mogu biti od pomoci.

Slijedeci dan ponavljam cijeli postupak. Kada dobijem osjecaj da su svi mladi shvatili gdje im je golubinjak, prelazim na to da ih sve zajedno pustim. To ce vecinom izgledati ovako: 10 tiplera, deset pojedinacnih razlicitih timova. Ali doci cete do zakljucka da ce se polako poceti formirati grupice. Medjutim, vazno je da ih jos uvijek drzite gladnima, jer ih se mora odvratiti od toga da predugo lete. Letenje u timovima pocinje nekoliko dana kasnije. Sada im se samo jednom dnevno daje jecam, navecer, uvijek sa droperima i u malim kolicinama, jer ih se ipak zeli imati pod kontrolom.

Svi golubovi, normalno, ne suradjuju dobro. Sasvim pazljivo pustam male grupe zajedno kako bih utvrdio koja zivotinja bi najbolje odgovarala timu.

U tom pocetnom stadiju ne treba od mladih ocekivati dugo letenje. Ako izdrze jedan do jedan i pol sat, to je vec odlicno. Mnogo vaznije je nauciti ih da lete u grupi, da reagiraju na dropere i da slijecu na predvidjeno mjesto. Takodjer je vazno da poslije slijetanja brzo udju u golubinjak. Ovi prvi treninzi se trebaju provoditi sto cesce u tjednu, tako da svi dijelovi budu dobro uvjezbani. Ako se zeli postici duzi let, golubove treba pustati samo dva puta tjedno. Ja to napravim tako da im umjesto samog jecma dajem pola jecma a pola hrane za cisenje. Let se tada produljuje na otprilike 5 sati.

Ovo je vrijeme kada treba dobro promatrati mlade kako biste na vrijeme maknuli one koji ne lete dobro. Od pocetnih npr. 10 ostane ih samo 7 koji obejavaju.

Golubovi koji grijese zasluuju da ih se makne, jer ce u protivnom svojim ponasanjem pokvariti ostale. Tako je to kod letaca.

## **Prijevod Tipleraškog priručnika g. Kaupschaefera ( III dio)**

### **Priprema mladih golubova za takmicenje**

Nakon sto smo jedno jato ili tim mladih golubova dva puta tjedno pustali letjeti po nekoliko sati (tri do pet), a pri tome su slijetali tek nakon pustanja dropera i inace nisu pravili neke greske, mozemo se odluciti pripremati ih za takmicenja.

Preporučuje se staviti ih u zajednicki boks kako bi se medjusobno upoznali. Tako se mogu drzati sukladno svojoj starosti i svojoj kondiciji. Vise puta ih se hrani pojedinacno, kako biste bili sigurni da je svaki pojeo ono sto mu je namijenjeno. Kako smo ih do sada slabije hranili, tako ih sada ciljano hranimo pojacano da bi dosli u sto bolju kondiciju. To postizemo promjenom hrane. Umjesto jecma sada im dajemo hranu bogatu proteinima i bjelancevinama. Vazan je i zadnji obrok rano u jutro na dan takmicenja.

Potrebno je napraviti plan hranjenja golubova. Medjutim, natjecatelji u principu imaju svoju predodzbu o tome kako golubove hraniti.

Mlade golubove prije navrsenih 12 tjedana ne treba pustati na natjecanje. Mnogi se zaklinju u to da su golubovi u starosti od 16 tjedana najspremniji za let. Ali svatko ima svoje iskustvo.

Evo jednog plana hranjenja golubova za natjecanje.

## **PLAN HRANJENJA I TRENINGA**

### **Jednostavna mogucnost:**

#### Nedjelja:

Zadnji trening od oko 5 sati trajanja.

Nakon toga hrana: mjesana zrna ( za mlade bez kukuruza) i cista voda.

#### Ponedjeljak:

Kao i dan ranije

#### Utorak:

Kao i dan ranije

#### Srijeda:

Kao i dan ranije

#### Cetvrtak:

Polu mjesane hrane + pola jecma. Cista voda.

#### Petak:

U podne nesto sitnog sjemena

Navecer ( 12 sati prije leta) : hranu za ciscenje, a ako su jos gladni dodati malo sitnog sjemena. Vodu ostaviti do starta.

#### Subota: Dan natjecanja

Primjedbe:

Ne ih previse nahraniti, bolje porcije smanjiti u pola. Vodu uvijek najmanje pola sata nakon hranjenja davati, pa ju ponovo otkloniti. Kontrolirati izmet. Mora biti tvrd i s malim perjem prekriven. Droperi ne moraju biti prisutni pri tom hranjenju.

### **Razlicite mogucnosti:**

#### Utorak:

Zadnji tening od oko 5 sati trajanja.

Nakon toga hrana: Po golubu jedna cajna zlicica australskog graska, zita, jecma i hrane za kanarinca. Cista voda.

#### Srijeda:

Po jedna zlicica australskog graska, pšenice, hrane za kanarinca i mjesanog malog sjemenja. Cista voda.

#### Cetvrtak:

Po jedna zlicica australskog graska , jecma, dari, prosa i uljane repice.

Cista voda.

#### Petak:

7 sati prije starta ( neki broje i 12 sati) Po kasikicu hrane za kanarinca, prosa, konoplje i kukuruza. Cista voda. Ostaviti ju da stoji na raspolaganju do polijetanja.

Subota: Dan natjecanja.

Tako hranjeni golubovi pripremljeni su da izdrze let od 15 do 17 sati

Jednostavna mogucnost hranjenja isprobana je od strane Dorstenerskih golubara tiplerasa, dok je druga mogucnost hranjenja golubova preuzeta od Engleza Johna Cullena iz Bristola.

## **Nakon natjecanja**

Posto tijekom jedne sezone ima tri do četiri generacije mladih golubova, nema potrebe jedne te iste golubove, koji su još pri tome postigli uspjeh, ponovo prijavljivati na natjecanje. Činite im dobro ako ih ostavite da se oporave i osvježe neko vrijeme. Golubove koji su se takmicili odvojimo na stranu i damo im najbolju mjesanu hranu. Sad je na redu slijedeca generacija mladih golubova. Od njih ponovo treba stvoriti jedan uspjesan letacki tim. Ali golubinjak mora ostati pregledan.

### **Jesen- zima u golubinjaku**

Na kraju natjecateljske sezone u kolovozu golubar ima cijelu hrpu golubova koji su u sezoni zajedno letjeli i nisu pravili neke veće pogreske na dan takmicenja. Od njih si izaberemo najkvalitetnije golubove za slijedecu sezonu, koji ce nam tada biti seniorska ekipa. Njih treba cuvati od vremenskih neprilika tijekom jeseni i zime. A u koliko zelite letjeti i u nepovoljnijim prilikama, za to si ostavite one tzv. drugorazredne golubove. Ako vidite da nisu raspoloženi za letjenje, ostavite ih na miru. Nakon mitarenja ulaze nasi mladi golubovi u neko odlicno raspolozenje. Mogu satima letjeti. Ali vise nema dovoljno dnevnog svjetla. Pustamo ih da lete samo po lijepom vremenu. Nadamo se izbjeci nagle padaline( kisa, snijeg ) i jesenje nevjrijeme s jakim vjetrovima i visokim atmosferskim tlakom. Povezano s tim je i opasnost od ptica grabljivica kojima su tipleri cesta zrtva.

Pravi golubar svoje tiplere u jesen i zimu drzi na toplom i suhom mjestu, u sigurnosti golubinjaka. Stara se o finom mitarenju kroz pravilnu prehranu. Kad je mitarenje proslo, hrani ih se jecmom dva puta dnevno u malim kolicinama. Tako se golubovi ne udebljaju preko zime. Samo kad je posebno hladno dodamo im nesto kukuruza.

Rodovnik i rezultati natjecanja neka budu vodice kod pravljenja jata za slijedecu godinu.

### **Proljetni radovi na golubinjaku**

U proljece golubare ocekuje puno posla. Kao prvo tu su pripreme za parenje, golubove koji ce se pariti treba izabrati i napraviti popis na papiru .Osim toga treba misliti na predstojeću sezonu leta koja pocinje u travnju.

Za vrijeme parenja nista se posebno ne mijenja, osim sto golubovi koji ce se pariti ostaju u gnijezdu i za njih nema slobodnog leta.

Drugacije to izgleda kod letaca, koji su posebno izabrani za let. Oni se ne trebaju pariti, nego iskljucivo letjeti. Prva tri natjecanja su namjenjena (starim) letacima. Ta najecanja traju od sredine travnja do sredine lipnja.

Za natjecanja se vecinom uzimaju muzjaci, iako su najbolji rezultati uspjeli i zenkama. Isto vrijedi i za mijesane timove. Muzjaci, kad se jednom dovedu u formu neljezu jaja. To je kratko pravilo za taj postupak kod vecine uzgajivaca.

Letaci se odvoje od ostatka, ponovo ih se navikne na hranjenje jednom dnevno, i s njima se bavi vise nego obicno. Također je vazno ponovo ih prilagoditi na droppere. Za muzjake letace uzimaju se muzjaci dropperi. Treba se jedino razmisliti dali bi se mozda trebali izgraditi pojedinačni boxovi, kako bi se zivotinje mogle drzati odvojeno, ili da bi ih se bar moglo hraniti odvojeno. To ima mnoge prednosti. U strucnim trgovinama se mogu nabaviti takvi pojedinačni boxovi. Oni su ponudeni pod imenom "boxovi za zenke" u biti sluze za transport golubova.

## **Prijevod Tipleraškog priručnika g. Kaupschaefera ( IV dio)**

### **Poseban trening starih tiplera**

Kod nas je trebalo dosta vremena da se ovdasnji golubari priviknu na golubarenje sa starijim golubovima. Tko to do sada nije radio taj je propustio mnoge sportske mogucnosti.

Tu se podrazumjeva da se sasvim nesto drugo radi nego sa mladim tiplerima.

Stariji su golubovi u puno boljoj kondiciji i puno izdržljiviji nego mladji. Spremniji su nego mladji. Lakse je uspjeti s njima.

Sredinom veljace cijeo jato starijih golubova stavljamo u posebne dijelove golubinjaka, tamo gdje ih pripremamo za letjenje. Sad oni imaju mogucnost izaci u vanjski zicani kavez i malo se ogledati okolo.

Nakon nekoliko dana mozemo im onu ionako (kolicinski) siromasnu zimsku hranu dvije vezeri zaredom ukinuti. Trazit ce ostatke hrane po svojim gnijezdima. Tako im mozemo upravljati, i podsjetit ih na stvari koje poznaju iz svoje mladosti.

Tako gladne golubove ( a to isto napraviti i sa droperima) pridobije covjek vrlo brzo, kao da je to njihov prvi let u mladosti.

To takodjer znaci da ih treba pustati na let jednog po jednog, ne kao jato, dok dropere drzimo u zicanom kavezu (vanjskom). Vazno je da se tipleri "prisjete" kako slijetati treba "na poziv", kad im pokazemo dropere, da slijecu na volijeru, da ulaze na vrata volijere u golubinjak. Nekoliko zrna hrane mogu im pri tome pomoci.

Vazno je da droperi u klonji budu stalno u kretnji, kako bi privukli paznju tiplera na sebe. zbog toga za dropere biramo inteligentne neletace poput lepezanera itd.

Tek nakon sto je tipler oko cetvrt sata letio u krug oko golubinjaka, spustiti ce se nize kako bi u uskom krugu sletio kako je naucio od prije. Tek tada silazi slijedeci golub.

Cijelu akciju ponovimo i sutradan. Kisovito vrijeme moglo bi nas malo omesti, jer golubovi nece ici tako visoko.

U ove dane ne dolazi u obzir potenciranje dugog letenja. Vaznije je da golubove suocimo s tim sta ih kao visokoletace ocekuje. Ne smijemo- kao u puno slucajeva- napraviti drugi korak prije prvoga.

Ako smo stekli dojam da su golubovi ponovo u punoj formi i da su se "prisjetili" svoje zadace u zraku i kod poziva da slete, pustamo ih da lete kao jato, odnosno sve zajedno na start. Ako lete u zatvorenoj formaciji (zajedno) i slijecu jedan za drugim, to je dobitnicka kombinacija za trenera.

Sad ih ponovo hranimo jecmom, oko 25 grama dnevno po golubu. A ni ne treniramo ih vise svakodnevno. Dva puta tjedno smiju van. Automatski se produzuje i vrijeme letenja. Lagano se vrijeme leta penje na 5 i vise sati. Bez problema ih mozemo pustati da lete 8 do 10 sati, a sve na toj "dijeti" od jecma.

Priprema za natjecanje starih golubova izgleda isto kao i priprema za takmicenje mladih. Jedno bih htio naglasiti: ukoliko stare golubove drzite zajedno u volijeri i zajedno ih hranite pred takmicenje, moglo bi doci do problema. Jace rangirani golubovi pojedu najbolje i najvise od bacene hrane dok ostali ostanu praznog volja. Nije cudo da u tom slucaju ne mozete imati jato koje je cijelo sposobno podnijeti opterecenje dugog leta. Zato ih treba odijeliti. Neka svaki sjedi zasebno. Izbjegavamo svadju medju njima i svaki dobije jednaku kolicinu odgovarajuce hrane. Najbolje ih odjelite u kavez s mrezom na dnu kako bi izmet padao ispod. Golubovima je to cistije, a vi imate pojedinačni uvid u njihov izmet.

Mene osobno raduje to sto su golubovi koje tako pojedinačno drzimo iznimno pitomi, a to je jako vazno za golubove od kojih ocekujemo da lete dugo i duboko u noc.

Nakon natjecanja ponovo ih hranimo jecmom. I nacin treniranja ide iz pocetka. S jednim jatom starih golubova mozemo se natjecati u sva tri natjecanja u godini. Nakon natjecanja na najduzi dan krajem lipnja ponovo ih spajamo zajedno, hranimo ih mijesanom hranom i cekamo slijedecu godinu kako bismo se opet natjecali s njima. Jedan dobro uvjezbani tim nastojimo odrzati nekoliko godina. To rade i poznati i priznati uzgajivaci.

Cesto uzgajivaci nastoje stvoriti tim od potomaka istog para golubova. Tako dobivamo tim koji ima isti stil letenja, drzanje i općenito ponasanje.

## NOCNO LETENJE

Ako pogledamo liste rekordnih letova, odmah nam bude jasno da tu navedeno vrijeme leta nije moglo biti postignuto isključivo po dnevnom svjetlu. A to je i istina.

Takvo rekordno letenje moguće je upisati ako golubove treniramo ovako kako je dolje opisano.

To nazivamo noćno letenje ili trening pod svjetlom. Obično treniramo stari tim (starije jato) da ne slijeće već kod prvog mracka. Kod svakog treninga dropere pustamo u klonju sve kasnije, osvjetlimo klonju zaruljom i spustamo tiplere. S mladim golubovima to se rijetko radi. Kod natjecanja postoji pravilo da sudac bilježi vrijeme paljenja svjetla, i od tog trenutka natjecatelj ima jedan sat vremena da spusti golubove. U koliko se ne spuste u slijedećih sat vremena, slijedi diskvalifikacija. Toliko o pravilima.

Postoji cijeli niz metoda kako privući tiplere na noćni let. Bez daljnjeg to možemo postići kod nasih mirnih superletaca kao što su tipleri. Poput svih ptica i tipleri noću instinktivno traže nekakav zaklon za spavanje. Osim sova i sismisa rijetko vidjamo nekog letaca noću u zraku. Tipleri, međutim, i nakon 20 sati leta ostaju u zraku i slijecu tek na znak svog trenera - kad on osvjetli golubinjak i pusti dropere.

Ja osobno palim svjetlo kod treninga već sa prvim sumrakom kako bi se golubovi navikli na to da je golubinjak kojeg još mogu vidjeti kao takvog, svijetla točka u mraku.

Osvjetljenje treba biti takvo da ne pada na golubove koji kruže u zraku, jer bi se golubovi mogli uznemiriti ili čak uplašiti tako da "nestanu" u mraku. U koliko imate sreće, pojavit će se ujutro nakon svitanja. Ako nemate sreće, neće ih više nikada vidjeti.

## ZAKLJUCAK

Na kraju još nekoliko riječi o golubinjacima. U Engleskoj, npr., svaka rasa golubova ima svoju vrstu golubinjaka gradjenih po istoj semi. Tamo sam uglavnom naisao na vrtno golubinjake.

Kod nas u Njemačkoj nismo još naisli na jedinstvene golubinjake. Ima ih koji su gradjeni na zemlji kao i onih koji su radjeni u potkrovljima. Nije važno gdje se nalaze u koliko su napravljeni po izvjesnim pravilima.

Važno je da su odijeljeni boksovi napravljeni tako da golubovi lako iz njih izlaze i ulaze. Visoko drveće kao i visoke gradjevine u neposrednoj blizini su veliki nedostatak.

Takav golubinjak mora sadržavati posebni odjeljak za uzgoj u kome će biti gnijezda sa pripadajućom volijerom. Tu držimo golubove za rasplod. Zatim moramo imati mjesto u golubinjaku gdje ćemo držati mlade golubove, a koje će imati puno stajalica. Pored toga su pojedinačni boksovi, preporučljivo u obliku ormara. Boksovi za jato u kojima možemo ponekad držati cijeli natjecateljski tim, oni su nuzni. Naglasavam da nista od gore navedenog ne treba biti veliko. Moramo u svakom dijelu golubinjaka moći doći u direktan kontakt s golubovima. Tako oni postaju povjerljivi i pitomi što uzgajivac daje više zadovoljstva, nego da se razbježe svaki puta kad udjete u golubinjak.

golubinjak bi iznutra trebao biti osvjetljen. To važi i za golubinjake zidane u vtu. Pored volijera koje su određene za držanje rasplodnih golubova trebala bi biti klonja kako bi oni mogli vidjeti okolis. Klonju izgraditi tako da ima preklopna vrata otvorena prema van kako bi golubovi lako u nju ulijetali u povratku s leta. Englezi prave klonju koju mogu pregraditi tako da su droperi odvojeni i njih golubar hrani i rastjeruje, dok tipleri u drugom dijelu nesmetano slijecu i čekaju svoju hranu. Za noćnu dresuru potrebno je, dakako, jedno jako osvjetljenje stropnom lampom od najmanje 100 wati. Za utjerivanje



golubova koji su sletjeli, kao i za uznemiravanje dropera, Englezi koriste jedan dugi stap kojim lagano gurkaju golubove kako bi za njima mogli zatvoriti vrata klonje.

Idealno bi bilo kada bi golubinjak mogao biti na nekom preglednom mjestu bez visokog drveca i zgrada. Medjutim, rijetko je tako sta moguće. U tom slucaju morate se snalaziti. Tko je snalazljiv, moze i od jasnog mjesta za golubinjak dobiti vrhunske tiplere. Pri tom pomazu dobro postavljene droperi.

Ono sta sam ja tijekom godina vidio, stvarno je za ispricati. U Amsterdamu jedan golubar pusta svoje golubove s balkona svog stana u neboderu. U Heidenheimu jedan uzgajivac drzi svoje golubove u jednom minigolubinjaku. U Engleskoj jedan rekorder drzi golubove u golubinjaku ne vecem od telefonske govornice. U Bergkmenu startaju golubari svoje golubove iz jedne autogaraže. U Leeru imaju prikolicu na kotacima u kojoj drze golubove u malim boksovima, pa i pored toga imaju prilican uspjeh u natjecanju. Mogao bih vam nabrojiti jos mnogo primjera gdje sve ljubitelji tiplera drze svoje golubove.

Kako god uredili svoje golubinjake, nasi golubovi nisu izbirljivi, i s manjim pogodnostima se znaju sroditi. Ponekad je zacudjujuće kako i kod najjednostavnijih uvjeta oni nadju snagu za tako dugotrajne i naporne letove.

Golubinjake okrecite upadljivo jer to moze biti od velike koristi. Vazno je da boksovi budu bijeli. Neki koriste signalno crvenu za krov kako bi se jasno razlikovao od okolisa i olaksao slijetanje golubovima.

Dropere drzite posebno. Neki ih drze u malim boksovima poput zecinjaka kako bi ih lakse prenijeli gladne do klonje u kojoj oni igraju svoju ulogu.

Prije nego krenete u gradnju svog golubinjaka, ogleđajte se po golubinjacima ostalih ljubitelja ovog sporta, da biste svoj napravili sto funkcionalnije. Ukoliko je golubinjak nefunkcionalan biti ce vam potrebno puno vise dropera kako biste uspjeli s tiplerima.

Uzgoj golubova trebao bi biti planski. To bi znacilo da treba voditi knjigu uzgoja.

Nastojmo da generacije uzgajivaca koje dolaze, nadju ovu nasu dragu rasu golubova tiplera visokoletaca barem toliko sposobnu za dugo i visoko letenje kako smo ih mi nasli od nasih predhodnika. Jos bolje ako ih mi unaprijedimo tako da su izdrzljiviji, bolje se orijentiraju, lakse ih uzgajamo, vitalniji su, i stil leta im je bolji itd.

Dakle, prijatelji, na nama je velika odgovornost!

Tekst prevela s njemackog i prilagodila:

**Mirjana Higi**